

Cukrzyca:

(bibliografia poradników i artykułów z czasopism w wyborze)

Cukrzyca jest zespołem zaburzeń przemiany materii, których przyczyną jest brak w organizmie insuliny lub złe jej działanie. Cechuje się podwyższeniem cukru we krwi, cukromoczem, wysokim pragnieniem, wielomoczem oraz zaburzeniami przemian cukrów, tłuszczów i białek w organizmie. Nieleczona może powodować wiele powikłań. Należy do chorób społecznych i cywilizacyjnych. Dotyka ludzi w różnym wieku.

Badaniami nad cukrzycą, jej przebiegiem i leczeniem zajmuje się dziedzina medycyny zwana diabetologią, stąd ludzi chorych na cukrzycę określa się mianem diabetyków.

Chorzy na cukrzycę mogą zrzęcać się w **Polskim Stowarzyszeniu Diabetyków** (www.diabetyk.org.pl), które zajmuje się m.in. edukacją i profilaktyką w cukrzycy, poradnictwem psychologicznym, opieką i rehabilitacją osób niepełnosprawnych z powodu tej choroby. Stowarzyszenie propaguje również zdrowy styl życia, integruje osoby chore na cukrzycę oraz zajmuje się medialną popularyzacją zagadnień dotyczących cukrzycy.

14 listopada, w rocznicę urodzin Fredericka Granta Bantina, kanadyjskiego fizjologia – odkrywcy insuliny (wspólnie z asystentem Charlesem Herbertem Bestem), laureata Nagrody Nobla (z 1923 roku), przypada **Światowy Dzień Walki z Cukrzycą**. Kolorem diabetyków jest niebieski, który symbolizuje jedność między narodami i walkę z cukrzycą.

I. Książki:

- *ABC chorego na cukrzycę* / June Biermann, Barbara Toohey; przeł. Maria M. Wysocka-Bąkowska. Warszawa: Prószyński i S-ka, 2000; 2002. – ISBN 83-7255-570-2
- *Choroby cywilizacji* / Marek E. Jurczak. – Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1977. – (Oddziaływanie Czynników Współczesnego Środowiska na Organizm Człowieka); *Cukrzyca* s. 95-106
- *Ciasta i desery dla diabetyków* / Lidia Nowakowska. – Poznań: „Olimp Media”, 2012. - ISBN 978-83-7707-110-6
- *Co i ile jeść: [zalecenia diety cukrzycowej]*. - Bydgoszcz : "Dia-Pol", [1999]. - ISBN 83-905352-6-2

- *Co jeść przy cukrzycy: przepisy na smaczne i zdrowe potrawy* / Elaine Magee; z ang. przeł. Joanna Józefowicz-Pacuła. – Warszawa: Weltbild Polska, 2011. – ISBN 978-83-7799-645-4
- *Co warto wiedzieć o diecie w cukrzycy?: dieta z ograniczeniem łatwo przyswajalnych węglowodanów* / Joanna Wyka, Jolanta Mikołajczak, Jadwiga Biernat. – Wrocław: MedPharm, 2008. - ISBN: 978-83-604-6663-6
- *Cukrzyca* / Aleksander Dawidowicz. - Warszawa: "Wiedza Powszechna", 1975; [Wyd. 2]. 1980. - ISBN 83-214-0122-8
- *Cukrzyca* / Jutta Plath; przekł. Małgorzata Chudzik. - Janki k. Warszawy : Agencja Wydawnicza Jerzy Mostowski, cop. 2006. - (Natura dla Zdrowia). – ISBN 83-7250-210-2
- *Cukrzyca: nowe spojrzenie na leczenie* / Andrew Laughin. – Wrocław: Wydawnictwo Astrum, 2012. – ISBN: 978-83-7277-606-8
- *Cukrzyca: zapobieganie i leczenie: porady lekarzy i dietetyków* / Mirosław Jarosz, Longina Kłosiewicz-Latoszek; współaut. Wioleta Katarzyna Respondek [i in]. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2007. – (Instytut Żywności i Żywienia Zaleca). - ISBN 978-83-200-3516-2; dodruk 2009
- *Cukrzyca bez porażek: poradnik dla młodzieży i rodziców dzieci chorych* / Ewa Pańkowska, Stanisław Pawełczak. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 1999. - ISBN 83-200-2304-1
- *Cukrzyca typu I u dzieci, młodzieży i dorosłych: jak zostać ekspertem w dziedzinie swojej cukrzycy* / Ragnar Hanas. – Bydgoszcz: Wydawnictwo Dia-Pol Sp., 2003. – ISBN 83905352-9-7; Wyd. 2. – Warszawa: Fundacja Edukacji Zdrowotnej, 2010. – ISBN 978-83-929212-0-2
- *Cukrzyca typu II: zawrócić proces chorobowy w sposób naturalny, schudnij i odzyskaj zdrowie* / Sandra Cabot, Margaret Jasinska. – Warszawa: Mada, 2011. – ISBN 978-83-89624-74-1
- *Cukrzyca u dzieci* / Andrew Laughin. – Wrocław: Wydawnictwo Astrum, 2012. – (Zdrowie. Choroby, Zapobieganie, Leczenie). - ISBN 978-83-7277-629-7
- *Cukrzyca u dzieci* / Halina Ludwiczak, Alicja Symonides-Ławecka, Lidia Olszowska.– Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1981. – (Rady dla Rodziców). - ISBN 83- 200-0493-4; Wyd. 2 popraw. i uzupeł., 1986. - ISBN 83-200-1065-9
- *Cukrzyca u dzieci* / Alina Margolis-Edelman. – Wyd. 3 popraw. i uzupeł. – Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1973. – (Rady dla Rodziców)
- *Cukrzyca u dzieci* / Elżbieta Piontek, Daniel Witkowski. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2009. – (Centrum Zdrowia Dziecka Poleca). - ISBN 978-83-200-3493-6
- *Diabetologia praktyczna* / Jan Tatoń. - Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1993. – ISBN 83-200-1697-5

- *Dieta dla cukrzyków* / Peter Dieterle; wprowadzenie Peter Dieterle; przepisy kulinarne Brigitte Zöllner; tł. z niem. Anna Świeboda. - Warszawa : "J&BF", cop. 1997. - ISBN 83-906493-6-5
- *Dieta w walce z cukrzycą; 80 zdrowych i smacznych dań* / Chavanne Philippe. - Warszawa: Delta, 2012. – ISBN 978-83-7175-787-7
- *Dziecko przewlekle chore: opieka i wsparcie* / Aleksandra Maciarz. – Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak” Teresa i Józef Śnieciński, cop. 2006; *Cukrzyca*, s. 83-87
- *Dziecko przewlekle chore w roli ucznia* / Aleksandra Maciarz. – Kraków: Oficyna Wydawnicza „IMPULS”, 1998; *Cukrzyca*, s. 18-20
- *Dziecko z cukrzycą w szkole i w przedszkolu: informacja dla pedagogów i opiekunów* / Daniel Witkowski, Joanna Pietrusińska, Alicja Szewczyk, Renata Wójcik. – Warszawa: Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, 2009. – (One są wśród nas)
- *Dziennik samokontroli dla pacjenta z cukrzycą* / Jan Tatoń. – Warszawa: Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” Spółka Akcyjna –c/TC, 1997
- *Dziękuję, nie słodzę czyli 24 rozdziały z mojego Dolce Vita* / Alicja Miriam Kruk. – Gdańsk: Via Medica, 2010. – ISBN: 978-83-7599-177-2
- *Edukacja diabetologiczna: standard opieki pielęgnacyjnej chorego na cukrzycę* / Izabella Uchmanowicz, Katarzyna Kubera-Jaroszewicz. – Wrocław: Wydawnictwo Continuo, 2012. – ISBN 978-83-62182-22-0
- *Elementarz domowego leczenia cukrzyki: poradnik dla osób z cukrzycą i ich przyjaciół rekomendowany przez Zespół Krajowego Konsultanta w Dziedzinie Diabetologii* / Jan Tatoń, Anna Czech, Małgorzata Bernas, Roman Łaz, Zofia Szczeklik-Kumala. – Warszawa: Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” Spółka Akcyjna –c/TC, 1997; Wyd. 2, 1998. – ISBN 83-908121-3-4
- *Jak zwyciężyć cukrzycę: poradnik dla osób stosujących insulinę* / Jan Tatoń, Anna Czech; Akademia Medyczna w Warszawie. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2006. - ISBN 83-200-3163-X
- *Jak żyć z cukrzycą: poradnik rodzinny* / Julie V. Watson; z ang. przeł. Marek Czekański. Warszawa: Weltbild Media - Klub dla Ciebie, cop. 2011. - ISBN 978-83-258-0366-7
- *Jak żyć z cukrzycą wymagającą wstrzyknięć insuliny: poradnik dla pacjentów* / Jan Tatoń. – Wyd. 2 popr. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001. – (Lekarz Radzi). - ISBN 83-200-2534-6
- *Jak żyć z cukrzycą typu II* / Gabi Hoffbauer; z niem. przeł. Maria Kaczorowska. Warszawa: "Klub dla Ciebie", 2004. - ISBN 83-7404-026-2
- *Jem zdrowo węglowodany indeks glikemiczny i inne składniki odżywcze* / Hanna Maria Kunachowicz, Irena Nadolna, Beata Przygoda, Krystyna Iwanow. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2011. – ISBN 978-83-200-4148-4

- *Książka kucharska dla chorych na cukrzycę* / Stella Bowling; z ang. przeł. Marek Wojtyszek. - Warszawa : "Książka i Wiedza, cop. 2004. – ISBN 83-05-13325-7; Wyd. 2, cop 2006. - ISBN 83-05-13434-2; Wyd. 2, cop. 2010. – ISBN 978-83-05-13580-1
- *Kuchnia diabetyczna: przepisy, produkty, zasady* / z ang. przeł. Joanna Józefowicz-Pacula. - Warszawa: "Świat Książki", 2004. - ISBN 83-7391-215-0
- *Kuchnia diabetyków* / Barbara Jakimowicz-Klein. - Wrocław : Wydawnictwo Astrum, cop. 2005. – (Zdrowie). - ISBN 83-7277-224-X
- *Mała encyklopedia medycyny. T. 1: A-O* / aut. Stanisław Bogusławski [i in.]; red. nacz. Tadeusz Roźniatowski. – Wyd. 2. - Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1982; *Cukier we krwi; Cukromocz, glikozuria; Cukrzyca*, s. 186-188
- *Poradnik dla chorego na cukrzycę* / Jan Tatoń. – Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1982. – (Zdrowie dla Wszystkich). – ISBN 83-200-0408-X; Wyd. 2 popr. i uzupeł., 1986. – ISBN 83-200-0989-8
- *Poradnik młodego diabetyka* / Monika Chrzanowski. – Warszawa: Wydawnictwo Klucze, 2011. – ISBN 978-83-615-9448-2
- *Potrawy dla chorych na cukrzycę: 95 krótkich, zbilansowanych przepisów oraz plany posiłków* / Maureen Keane, Daniella Chace; przeł. Renata Rożyńska. - Warszawa: Prószyński i S-ka, 2002. - ISBN 83-7255-837-X
- *Poradnik dla osób z cukrzycą typu 2: niewymagających leczenia insuliną* / Jan Tatoń. - Warszawa: Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2002. – ISBN 83-200-2712-8
- *Praktyczna insulinoterapia cukrzycy* / Jan Tatoń, Anna Czech. - Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1986. – ISBN 83-200-1100-0
- *Przewlekle chory w domu* / Piotr Krakowiak, Dominik Krzyżanowski, Aleksandra Modlińska. – Wyd. 2 zmien. i rozsz. – Gdańsk: Fundacja Lubię Pomagać, 2011. – ISBN: 978-83-932460-0-7
- *Rodzina dziecka z cukrzycą* / Beata Szabala. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2009. – ISBN 978-83-227-2966-3
- *Słodkiego nowego życia* / [oprac. red. Mariusz Pietrzak, Barbara Bogusz, Joanna Masojć]. - [Warszawa]: Fundacja Jolanty Kwaśniewskiej "Porozumienie Bez Barier": "Studio P", [2002]. – ISBN 83-915873-1-2
- *Smaczne potrawy dla diabetyków/ Jane Frank; tł. Katarzyna Kresa. - Warszawa: Wydawnictwo RM, 2012. – ISBN 978-83-7243-975-8*
- *Smacznie w cukrzycy - przepisy dla diabetyków* / Jolanta Czechura. - Warszawa: Kushi, 2006. - ISBN 978-83-924728-1-0
- *100 pytań o cukrzycę: dieta i wysiłek* / Jolanta Mętrak, Barbara Sadownik-Szindler, Joanna Szymańska. – Bydgoszcz: Wydawnictwo Diapress, 2000. – ISBN 83-907398-0-1
- *Tabele kalorii dla diabetyków* / Sven-David Müller; z niem. przeł. Maria Kaczorowska. - Warszawa: "Bauer-Weltbild Media", 2005. - ISBN 83-7404-261-3
- *Wiadomości o cukrzycy typu pierwszego: poradnik* / Anna Noczyńska. – Wrocław: „Volumed”, 1998. – ISBN 83-87804-02-9; Wyd. 3. – Opole: Almamedia, 2010

- *Wypieki dla diabetyków* / Britta Macho, Tina Schlag. – Warszawa: Wydawnictwo RM, 2011. – ISBN 978-83-7243-923-9
- *Zasady postępowania w cukrzycy: wytyczne Kolegium Lekarzy Rodzinnych w Polsce i Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego 2009 zalecane przez Konsultantów Krajowych w dziedzinie Medycyny Rodzinnej i Diabetologii* / Anna Czech [i in.] – Łódź: Wydawnictwo „Aktis”, 2009. - ISBN 978-83-924782-3-2; 2011. - ISBN 978-83-924782-9-4
- *Zdrowe i smaczne żywienie osób z cukrzycą i ich rodzin* / pod red. Jana Tatonia; aut. Jan Tatoń, Anna Czech, Małgorzata Bernas, Helena Ciborowska, Dorota Idaszak, Anna Rudnicka. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 1997. – ISBN 83-200-2083-2; Wyd. 2, cop. 2001. - ISBN 83-200-2517-6
- *Zwyciężyć cukrzycę: podręcznik aktywnej samoopieki i samokontroli cukrzycy dla pacjentów oraz ich rodzin* / Jan Tatoń, Anna Czech. – Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2011. – ISBN 978-83-200-3974-0
- *Życie z cukrzycą* / Zuzanna Skłodowska. Warszawa: "B-P", [1998]. – (Poradnik Zdrowia). – ISBN 83-87176-07-9; Wyd. 2 rozsz., [2000]. – ISBN 83-87176-30-3
- *Żywienie w chorobach przemiany materii* / Aleksander Dawidowicz, Zofia Zawistowska. – [Wyd. 3]. – Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1982. – ISBN 83-200-0696-1; Wyd. 4 popr. i uzup., 1988. – ISBN 83-200-1337-2
- *Żywienie w cukrzycy* / Hanna Kurowska. Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1975; [Wyd. 2], 1980. – ISBN 83-200-0334-2; [Wyd. 3,] 1987. – (Zdrowie dla Wszystkich). - ISBN 83-200-1124-8; Wyd. 4 zm., 1991. – (Zdrowie dla Wszystkich). – ISBN 83-200-1571-5
- *Żywienie w cukrzycy* / Jan Tatoń, Anna Czech, Dorota Idaszak. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2007. - ISBN 978-83-200-3275-8

II. Artykuły w czasopismach:

- *Aktywność fizyczna a cukrzyca* / Iwona Otręba, Joanna Waleczek // Lider. – 2009, nr 7-8, s. 23-25
- *Choroba groźniejsza niż AIDS* / Zbigniew Wojtasiński // Wprost. - 2009, nr 19, s. 60-64
- *Ciągły podskórny wlew insuliny przy użyciu osobistej pompy insulinowej jako metoda leczenia cukrzycy typu I u młodocianych chorych* / Anna Skrzyńska // Lider 2010, nr 10, s. 26-30
- *Cukrzyca a wychowanie fizyczne* / Jacek Głodzik // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2001, nr 10, s. 17-21
- *Cukrzyca* / Krystyna Bonenberg // Aura 2012, nr 1, s. 32-33
- *Cukrzyca* / Dorota Dziuban, Paweł Kowalczyk // Biologia w Szkole. – 2010, nr 1, s. 15-32
- *Cukrzyca bez tajemnic* / Maria Zegarlicka-Poręba // Psychologia w Szkole. – 2006, nr 1, s. 129-138

- *Cukrzyca – choroba cywilizacyjna: najważniejsza jest profilaktyka* / na temat cukrzycy z profesorem dr. hab. med. Jackiem Sieradzkim z Katedry i Kliniki Chorób Metabolicznych CM Uniwersytetu Jagiellońskiego rozmawia Elżbieta Koniuszy, zastępca redaktora naczelnego Aury // *Aura* 2012, nr 1, s. 10-11
- *Cukrzyca typu 2 – choroba cywilizacji* / z prof. dr. hab. med. Waldemarem Karnaflem, kierownikiem Katedry i Kliniki Gastroenterologii i Chorób Przemiany Materii AM w Warszawie rozmawia Alicja Paciorek-Kolbus // *Żyjmy Dłużej.* – 2000, nr 1, s. 4-6
- *Cukrzyca u dzieci i młodzieży: rozmowa z dr. hab. n. med. Piotrem Fichną z Kliniki Endokrynologii i Diabetologii Wieku Rozwojowego Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu* // *Wychowanie w Przedszkolu.* – 2008, nr 1, s. 48-50
- *Cukrzycę można pokonać* / Barbara Mierzejewska // *Niedziela.* - 2011, nr 43, dod. Dodatek nie Tylko dla Seniora nr 15, s. 44
- *Cukrzykom na osłodę* / Paweł Walewski // *Polityka.* - 2012, nr 38, s. 72-73
- *Dzieci diabetycy* / Katarzyna Wysocka // *Edukacja i Dialog.* – 2000, nr 4, s. 42-46
- *Dzieci i młodzież z cukrzycą w szkole oraz wybór kształcenia zawodowego* / Anna Czupryniak // *Lider.* – 2005, nr 12, s. 14-17
- *Dziecko chore na cukrzycę* / Ewa Skwarka // *Wychowanie w Przedszkolu.* – 2009, nr 9, s. 22-25
- *Dziecko chore na cukrzycę* / Ewa Skwarka // *Wychowanie w Przedszkolu.* – 2009, nr 10, s. 15-18
- *Dziecko z cukrzycą w klasie szkolnej* / Urszula Oszwa // *Remedium.* – 2004, nr 1, s. 10-11
- *Edukacja diabetologiczna nauczycieli – „brakujące ogniwo” w szkolnej opiece nad dzieckiem chorym na cukrzycę* / Hanna Dziatkowiak, Małgorzata Gąsiorowska // *Diabetologia Polska.* – 2003, nr 1, s. 164
- *Funkcjonowanie psychospołeczne dziecka z cukrzycą* / Ewa Dyduch // *Nowa Szkoła.* - 2003, nr 4, s. 38-40
- *Gdy cukier nie krzepi: co trzeba wiedzieć o cukrzycy* / Katarzyna Tracz // *Tygodnik Powszechny.* – 2008, nr 31, s. 30-31
- *Gorzko, bo za słodko* / Paweł Walewski // *Polityka.* - 2005, nr 49, s. 88-89
- *Kształcenie i rehabilitacja osób dorosłych z dysfunkcją wzroku, chorych na cukrzycę* / Jerzy Stochmiałek, Jolanta Wróblewska // *Niepelnospprawność i Rehabilitacja.* - 2001, nr 3, s. 22-36
- *Kto się boi diabetyka?* / Benigna Pietruszewicz // *Wychowanie w Przedszkolu.* – 2011, nr 3, s. 42-47
- *Mniej jeść, więcej chodzić* / Paweł Walewski // *Polityka.* – 2001, nr 25 s. 76-78
- *Nie bać się cukrzyka* / z Mariuszem Masiarkiem, tatą dziecka chorego na cukrzycę oraz prezesem Towarzystwa Pomocy Dzieciom i Młodzieży z cukrzycą, rozmawia Anna Zalech // *Nasz Dziennik.* - 2010, nr 211, s. 10
- *Niezdrowa słodycz* / Andrzej Kokoszka // *Charaktery.* – 2005, nr 2, s. 51-52
- *O nastolatkach chorych na cukrzycę* / Agata Bakiera // *Remedium.* – 2012, nr 7/8, s. 44-45

- *Percepcja konsekwencji społecznych własnej choroby u dzieci z cukrzycą insulinozależną* / Marta Belka // Szkoła Specjalna 2008, nr 2, s. 133-140
- *Podstępny zabójca: rozmowa z prof. Władysławem Grzeszczakiem, prezesem Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego* / rozmowę przeprowadziła Ewa Nieckuła // Wprost. - 2009, nr 19, s. 65-66
- *Postępowanie z dziećmi chorymi na cukrzycę* / Jadwiga Gruba // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 1991, nr 7, s. 326
- *Postępy w rozumieniu cukrzycy* / Kaja Wąsik // Biologia w Szkole 2007, nr 6, s. 33-37
- *Słodka choroba atakuje* / Ewa Kurzyńska // Gazeta Współczesna. – 2012, nr 230, s. 9
- *Słodki uczeń w twojej klasie* / Magdalena Chomka // Psychologia w Szkole. – 2007, nr 4. s. 137-148
- *Słodzić prawidłowo* / Krystyna Bonenberg // Aura 1995, nr 10, s. 28-30
- *Zanim nastąpi śpiączka* / Zofia Ptaszyńska // Głos Nauczycielski. – 1998 nr 48, s. 7

Opracowała: Józefa Drozdowska, Biblioteka Pedagogiczna Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach, Filia w Augustowie